

Naturplan Fredericia - Rum til det grønne

Juli 2005

Naturplan Fredericia - Rum til det grønne er udarbejdet af Fredericia Kommune i samarbejde med GBL - Gruppen for by & landskabsplanlægning aps

Projektleder Carl Åge Gregersen

Projektdeltagere:

Annette Bæk

Anne Lene Christensen

Anna Kristensen

Anton Vestergaard

Michael Terp Knudsen

Naturplanen er i offentlig høring indtil 17. oktober 2005.

Eventuelle kommentarer, ændringsforslag eller lignende

kan indtil 17. oktober 2005 sendes til:

Teknik & Miljø

Rådhuset

7000 Fredericia

Indholdsfortegnelse

1.0 Indledning	4	4.0 Principper i Naturplanlægningen	16
1.1 Forord	4	4.1 Nye erhvervs- og boligområder	16
1.2 Målet med Naturplanen	5	4.2 De eksisterende byområder	18
1.3 Planens tidshorisont	5	4.3 Nye, større grønne områder	18
1.4 Allerede igangsatte initiativer	5	4.4 Eksisterende skov og nye skovområder	19
1.5 Brug af planen	5	4.5 Infrastruktur	20
1.6 Forhold til andre planer, retsvirkninger	6	4.6 Kommunen som inspirator, iværksætter og rådgiver	20
1.7 De forskellige interesser i naturområderne	6	5.0 Projektkatalog	22
2.0 Visionen og naturpolitikken	8	5.1. Volden forlænges mod syd	22
2.1 Formålet med planen	8	5.2 Sammenhængende stinet i grønne omgivelser	23
2.2 Naturpolitisk målsætning	8	5.3 Plantning af skov	25
2.3 Fokusområder	10	5.4 Adgangsforhold og information - Randal Skov	26
2.3.1 Aktivitetsstrande samt adgang til kysten	10	5.5 Genetablering af Taulov Sø og Holmsø	26
2.3.2 Mere natur i byen	10	5.6 Elbodalen ved Kongsted som udflugtsmål	27
2.3.3 Skovrejsning og skovdrift	10	5.7 Vandrerute gennem Elbodalen	29
2.3.4 Miljøledelse af skovdriften	10	5.8 Renovering af Østerstrand	29
2.3.5 Naturgenopretning af vådområder	10	5.9 Vandcenter for fritidsaktiviteter	30
3.0 Kommunens værktøjer	12	5.10 Udvidelse af stisystem ved Hagenør fredningen	30
3.1 Kommunen som politisk myndighed	12	5.11 Grøn kile mellem Hejse og Kongsted	32
3.2 Kommunen som planlæggende myndighed	12	5.12 Grøn kile fra Randal Skov til Egum Skov	34
3.3 Kommunen som godkendende myndighed	13	5.13 Stiforbindelse fra Militærområdet til Trelde Næs	35
3.4 Kommunen som bevilgende myndighed	13	5.14 Opfølgning og revision	35
3.5 Kommunen som bygherre	13	6.0 En oversigtelig Status	36
3.6 Kommunen som driftsherre	13	6.1 Natur – hvad er det?	36
3.7 Kommunen som inspirator, iværksætter og rådgiver	13	6.2 De overordnede naturforhold	36
		6.3 Fredericias forskellige naturtyper	36
		6.3.1 Strandområder og åbne vande	36
		6.3.2 Vandløb, søer og vådområder	37
		6.3.3 Eksisterende skovområder	38
		6.3.4 Natur og grønne oaser i bymæssige sammenhænge	38
		6.3.5 Jordbrugsarealer og brakarealer	39

1.0 Indledning

1.1 Forord

Der er et stort behov for en Naturplan for Fredericia Kommune. En plan, der kan realisere Byrådets vision ”Fredericia 2012” og give overblik over alle grønne tiltag. Planen skal sikre, at naturoplevelser også bliver et tema i nye bolig- og erhvervsområder.

Byrådet har vedtaget Fredericias ”Vision 2012” som indeholder visioner og målsætninger for fremtidens Fredericia. I ”Vision 2012” er målet på miljøområdet:

I Fredericia satser vi på et bæredygtigt miljø
som et led i en række strategier,
der har fælles fokus på kvalitet for mennesker.

Målene på miljøområdet er konkretiseret i Byrådets miljøpolitik, der har følgende vision:

Fredericia tænker miljø globalt
og gør en forskel lokalt.

Fredericia Kommune vil gøre en forskel ved blandt andet at bevare og udvikle en rig og varieret natur samt være kendt for sin aktive, grønne turisme. Miljøpolitik-

ken har en række mål, og de af målene for 2005, som har særlig relation til Naturplanen, er:

- Fredericia Kommune skal formulere en samlet Naturplan med det formål at prioritere og koordinere kommunens, virksomhedernes og borgernes indsats.
- Borgerne skal have let adgang til vold, strand og skov, og let adgang til informationer om naturtilbud i Fredericia.
- Naturplanen skal sikre større sammenhæng mellem de grønne områder og sikre, at der er grønne områder over alt i Fredericia.
- En del af Naturplanen skal omhandle mulighederne for at fremme bred og varieret plantevækst og dyreliv, og fastsætte den ønskede miljømæssige standard af strandene, herunder Blå Flag.

Lisbeth Christensen
Formand for Miljøudvalget

1.2 Målet med Naturplanen

Målet med Naturplanen er:

- at udvikle og bevare en rig og varieret natur.
- at sikre attraktive bolig- og erhvervsområder med naturoplevelser
- bevarelse og rekreativ udnyttelse af kommunens naturværdier
- at sikre de naturværdier, Fredericia allerede har, således at den fremtidige byudvikling sker under hensyntagen til bevarelsen af værdierne.
- at skabe et aktivt redskab til at beskytte og forbedre vore naturværdier i Fredericia Kommune mange år ud i fremtiden.
- at borgerne skal have let adgang til vold, strand og skov, og let adgang til informationer om naturtilbud i Fredericia

1.3 Planens tidshorisont

Tidshorisonten skal være lang, når vi arbejder med natur, idet vi i sagens natur har at gøre med et område, der udvikler sig over tid. Både når det handler om skove, stabile biotoper, spredning og rekreative værdier er tidsfaktoren altafgørende. Når det drejer sig om for eksempel rejsning af ny skov, skal man arbejde en tidshorisont på omkring 100 år.

Lange tidshorisonter betyder ikke, at vi bare kan vente med gøre noget for at beskytte og forbedre vores natur. Planen indeholder derfor forslag til handlinger, der skal sættes i gang indenfor en 4-årig periode samt på længere sigt handlinger, der skal igangsættes indenfor en 12-årig periode.

1.4 Allerede igangsatte initiativer

Agenda 21-arbejdet i Fredericia Kommune omfatter aktiviteter blandt borgere, virksomheder, landbrug, organisationer mm. Der arbejdes bl.a. med grønt byggeri, affald, økologiske varer, trafik og naturprojekter. Fredericia Kommune har tradition for miljøprojekter og ønsker fortsat at bidrage til en bæredygtig udvikling.

Byrådet har vedtaget et forslag til en ny spildevandsplan for Fredericia Kommune. Planen omhandler spildevandsbortskaffelsen fra den spredte bebyggelse, fra eksisterende kloakerede områder samt fra nye erhvervs- og boligområder, der planlægges kloakeret.

By- og Landsbypolitikken handler om en række politikområder inden for det tekniske område, bl.a. det grønne område. Der kan også nævnes Fælles Hovedstruktur for Trekantområdet og Boligplanen for Fredericia, som forholder sig til det grønne område.

Der er udarbejdet en cykelhandlingsplan, som skal forbedre forholdene for cyklisterne og samtidig realisere centrale mål i kommunens trafik- og miljøpolitik.

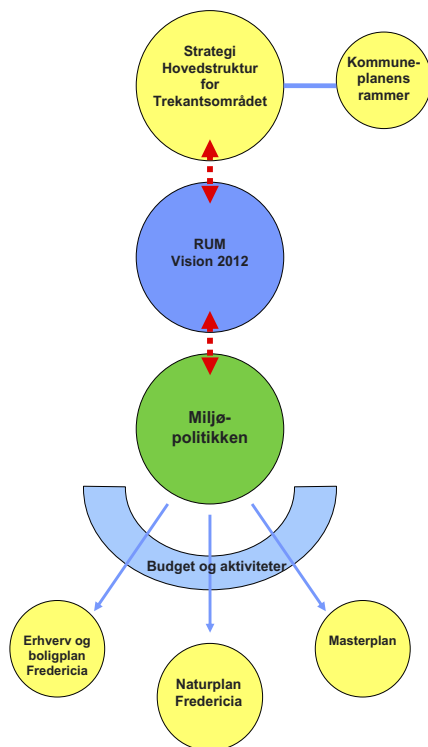
1.5 Brug af planen

Med Naturplanen ønsker Byrådet at sikre, at bevarelsen og udviklingen af en rig og varieret natur i Fredericia er et fast tema i al planlægning i kommunen. Naturplanen indeholder derfor også en række værktøjer og anvisninger til brug ved planlægning af nye områder og igangsætning af projekter.

1.6 Forhold til andre planer, retsvirkninger

Naturplanens placering i planhierarkiet er vist på nedenstående figur:

Naturplan Fredericia er et led i det målstyringssystem – Fredericia mål 2012 – som Fredericia Byråd har vedtaget.

Naturplanen er en temaplan og er som sådan ikke et juridisk bindende plandokument. Planens anvisninger og forslag til rammebestemmelser skal formelt først indarbejdes i kommuneplanen, før de kan indgå i planhierarkiet. Rammebestemmelserne bliver først juridisk bindende, når de eventuelt indarbejdes i lokalplaner.

Boligplanen lægger op til, at erhvervsudviklingen skal ske med hovedvægt på de ”kreative” erhverv – dvs. med fokus på innovation og videnbaserede erhverv. Boligplan Fredericia, der er under vedtagelse, omhandler også principper for planlægning af det grønne rekreative område.

Naturplanen er koordineret med Masterplan for Erhverv og Boligplan Fredericia, således at naturværdierne kan bevares og derved være medvirkende til at gøre det attraktivt at bosætte sig i Fredericia for ansatte i de erhverv, der åbnes mulighed for i masterplanen.

1.7 De forskellige interesser i naturområderne

For at kunne formulere en fælles naturpolitisk agenda for Kommunen er det vigtigt at få indkredset en fælles holdning til, hvad natur er, eller hvad man vælger at tage med som natur.

Naturværdier kan for nogle være parcelhushaver, sportsarealer, vejrabatter og jernbaneskrånninger, og for andre er naturværdier kun de områder, som traditionelt opfattes som natur, altså for eksempel skov, strand og eng.

Er vores billede på ”rigtig” natur det urørte område, hvor vi forsøger at redde det, der er tilbage? Eller synes vi, at det kulturpåvirkede område i balance er rigtig natur? Måske er vi af den opfattelse, at naturen nok skal overleve i en eller anden forstand, lige meget hvordan vi udnytter vores landskab?

I Naturplanen er flere interesser søgt tilgodeset. Naturværdierne i Fredericia kommune skal være tilgængelige for borgerne. Der skal også være rum til en fortsat byudvikling. Beskyttelsen af de særligt værdifulde naturområder har tillige høj prioritet.

2.0 Visionen og naturpolitikken

2.0 Visionen og naturpolitikken

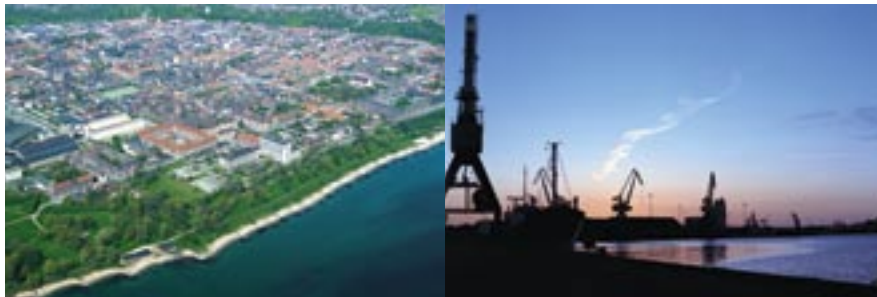
2.1 Formålet med planen

Fredericia er en kommune med et alsidigt udbud af naturlokaliteter. Mange af lokaliteterne er tillige unikke. Af mange årsager er det alligevel ikke naturen, som Fredericia kommune er kendt for. Naturplanen skal åbne mulighed for at ændre dette og medvirke til at skabe Kommunens grønne image.

Udvikling inden for boligområdet, infrastruktur, erhverv og landbrug ændrer forudsætningerne for Kommunens natur. Nogle naturområder ændrer karakter på grund af f. eks. nye driftsformer i landbruget og andre naturområder isoleres på grund af byudvikling.

De mange forskellige interesser som implicit findes for kommunens arealer og det faktum, at samfundet udvikler og ændrer sig hurtigt og uforudsigeligt, stiller krav om en fælles holdning til, hvad man vil og ikke i forhold til naturen. Byrådets holdning – Naturpolitikken - skal danne grundlag for fremtidig planlægning, suppleret med de almindelige planværktøjer, som i fremtiden ikke kan matche udviklingen alene.

Naturplanen skal være det operationelle værktøj til at forfølge Byrådets overordnede visioner om at styrke, fremhæve og udbygge naturen i Fredericia kommune. Naturplanen skal være et værktøj til at realisere og målrette indsatsen i konkrete projekter.

Fredericia, skal som kommune være kendt for den enestående natur og de storslåede landskaber, som findes i kommunen. Naturplanen skal være med til at styrke naturen, så den både kan være et aktiv for kommunens borgere og dens gæster, samt udgøre levesteder for en alsidig flora og fauna.

2.2 Naturpolitisk målsætning

For naturen er tidsperspektivet en væsentlig faktor. Skove, stabile biotoper og rekreative værdier er alle elementer, der udvikles over tid. Derfor er tidshorisonten for målene i Naturplanen lang, forstået på den måde, at tidsfaktoren for gennemførelsen af de enkelte projekter skal være kort, mens resultatet af de pågældende projekter i nogle tilfælde først kan høstes efter en lang årrække.

Fysisk sammenhængende natur er vigtig. Både den rekreative og den biologiske værdi er væsentlig større, hvis naturområder hænger sammen i store enheder. For mennesket er tilgængelighed til sammenhængende naturområder af stor rekreativ værdi. Mens tilstedeværelsen af sammenhængende naturområder giver dyr og planter større mulighed for at finde egnede levesteder samt større mulighed for spredning og fouragering.

Naturpolitikken i Fredericia bygger på en differentieret holdning til naturbegrebet. Naturen skal primært være tilgængelig for borgerne under hensyntagen til forskellige lokaliteter, hvor det i nogle tilfælde vil være nødvendigt at prioritere flora og fauna højest.

”Tænk hvis naturen blev Fredericias varemærke og vi kunne fortælle ”Ringenes Eventyr”

Disse ord blev formuleret på én af flere workshops, som har været afholdt i Naturplan projektgruppen. Rækken af workshops er en del af arbejdsprocessen, der ligger til grund for Fredericias Naturpolitik, som den er beskrevet i denne publikation.

Med udgangspunkt i citatet ovenfor og det faktiske naturgrundlag, som findes i kommunen er den overordnede struktur og prioritering for Byrådets naturpolitiske indsats formuleret således:

Den første grønne ring - Den historiske ring

Det historiske voldanlæg skal være udgangspunkt for at formidle byens historie både til borgere og turister. Indsatsen skal målrettes mod at bevare og udvikle Volden som en bypark og en kultuhistorisk perle.

Den anden grønne ring - Den rekreative ring

Den anden ring omfatter militærområdet, Nyskov, Randsdal Skov, Madsby Parken, Golfbanen samt de mindre skovområder mod syd. Ringen afsluttes ved Snævringen af Børup Skov.

Den anden ring er natur, hvor borgernes rekreative interesser har høj prioritet. Indsatsen skal sikre gode adgangsforhold og skabe mange muligheder for færdsel rundt i den bynære natur.

Her skal borgerne have mulighed for dagligt at tage deres løbetur, hundeluftetur eller cykeltur, ligesom områderne kan anvendes til leg og som udflugtsmål for institutioner i byen. Her har etablering af ny natur med rekreative værdier høj prioritet, og det langsigtede mål er at ringen bliver sammenhængende mod syd.

Den tredje grønne ring - Den uberørte ring

Den tredje ring omfatter naturarealerne ved Gudsø, Elbodalen, Rands Fjord samt Trelde Næs. I den tredje ring har naturbeskyttelse høj prioritet. Målet er at området skal have en ekstensiv, rekreativ udnyttelse, hvor der tages hensyn til følsomme naturlokaliteter.

Driften af engarealerne er et indsatsområde, der prioriteres højt, så det også i fremtiden vil være muligt at opleve denne naturtype. Arealerne i Elbodalen ønskes gjort mere tilgængelige på udvalgte steder, og der ønskes etableret stier i et vist omfang.

Det er ønsket, at Elbodalen bliver et udflugtsmål, der fra tid til anden besøges af byen borgere og turister.

Den blå ring - Den aktive ring

Den blå ring omfatter det åbne vand i Lillebælt samt strand- og havnearealerne. I den blå ring er adgang til kysten samt udbygning af faciliteter for fritidsaktiviteter i tilknytning til vand prioriteret højt.

Det er målet at sikre og udbygge eksisterende adgangsmuligheder men også at skabe nye. Det er Byrådets mål at skabe alsidige rammer for fritidsaktiviteter, så der kan skabes et særligt aktivt miljø i relation hertil. Sideløbende med denne indsats er information vedrørende tiltagene også vægtet højt.

Grønne kiler

På tværs mellem de grønne ringe om byen, som eger i et hjul, er det langsigtede mål at skabe grønne strøg, der dels kan tilgodese spredning af flora og fauna, dels kan styrke den overordnede grønne struktur, så borgerne har mulighed for at færdes i naturen rundt i kommunen både til fods og på cykel.

2.3 Fokusområder

Blandt en lang række mulige tiltag inden for Byrådets overordnede naturpolitik, vælges nogle indsatsområder ud, for at kunne gøre en synlig og målrettet indsats, frem for at sprede ressourcerne over alle aspekter af naturområdet.

2.3.1 Aktivitetsstrande samt adgang til kysten

I forlængelse af renoveringsprojektet på Østerstrand ønsker Byrådet også fremover at have fokus på Fredericias kystarealer og bynære strande. Særlig prioritet

har en generel forbedret adgang til kysten og de kystnære arealer, ligesom aktivitetstilbud og publikumsfaciliteter ved de bynære strande og havne ønskes forbedret og udbygget.

2.3.2 Mere natur i byen

Naturen skal have sin plads i de bymæssige miljøer. Byrådet ønsker derfor at udbygge og supplere eksisterende grønne områder, således at Fredericia fremstår som en endnu grønnere by, end den gør idag. Hensigten er dels at skabe bedre forhold for naturen og dens elementer i byen, men også at give byens borgere mulighed for i daglidagen at færdes gennem kommunen ad grønne strøg.

2.3.3 Skovrejsning og skovdrift

Skovrejsning er en væsentlig del i bestræbelserne på at skabe mere natur. Kommunen har allerede betydelige skovarealer, og der er vilje til og ønske om at øge og supplere de eksisterende skovområder. Primært byens periferi og egnede arealer uden for bymæssige sammenhæng er i fokus, når der skal etableres nye skovområder. Der kan både være tale om skovrejsningsprojekter på private og offentlige arealer. Endvidere er der et generelt ønske om at rejse skov i forbindelse med byggemodning af større erhvervs- og boligområder.

2.3.4 Miljøledelse af skovdriften

De fleste skovområder i Fredericia kommune er enten private eller kommunale. De kommunale skovområder drives i dag ud fra et miljøkoncept, så jordbund, grundvand, flora og fauna tilgodeses. Kommunen ønsker at udbygge dette koncept, dels på egne jorde, men også at formidle driftkonceptet videre til private skovejere, således at skovene i Fredericia generelt drives skånsomt i forhold til miljøet.

2.3.5 Naturgenopretning af vådområder

Som i det ganske land er der også i Fredericia kommune forsvundet mange mindre søer og vådområder i tidens løb i forbindelse med dræning, anlæggelse af motorveje og andre større anlægsarbejder. Mange af de drænede områder ved landbrug anvendes ikke længere til græsning eller giver dårligt udbytte og dyrkes derfor ikke. Genopretning af søer og frilægning af vandløb er et af Byrådets primære indsatsområder.

3.0 Kommunens værktøjer

=

3.0 Kommunens værktøjer

Kommunen har mange kasketter eller roller i planlægningsarbejdet med tilhørende værktøjer. Der er i det eksisterende planlægningsapparat mange muligheder for at gennemføre planer, der tilgodeser den overordnede naturpolitik. Ved at være tro over for den formulerede politik på naturområdet og implementere den i alle arbejdsfaser i den kommunale forvaltning, vil politikken have en selvforstærkende effekt, og dens resultat deraf vil være tydeligere.

3.1 Kommunen som politisk myndighed

Byrådet er den overordnede igangsætter, som ved sin formulerede politik fastlægger en kurs for Kommunens forskellige sektorer, herunder det grønne område.

Kommunalpolitikkerne signalerer det overordnede naturpolitiske budskab og formidler visionen for det grønne område ud til borgerne. Visionen, som Byrådet vælger, støttes af Naturplanen, som fortæller, hvordan, Byrådet har tænkt sig at forfølge visionen.

Naturplanens gennemslagskraft er ud over Kommunens handlinger også afhængig af borgernes opbakning. Derfor er Kommunens rolle også at være inspirator og gå i front og bakke op omkring initiativer og arbejder, der er i tråd med den overordnede kurs.

3.2 Kommunen som planlæggende myndighed

Kommunen har mange forskellige planlægningsroller og derved også mange virkemidler og værktøjer, som kan bruges, når den overordnede grønne politik skal virkeliggøres. En grundlæggende viden om naturpolitikens mål og indhold blandt de medarbejdere, der varetager disse opgaver er en forudsætning for, at visionen for naturområdet til stadighed kan forfølges.

I kommuneplanen og dens fremtidige revisioner kan Byrådet skabe rammer til at gennemføre den valgte naturpolitik. Eksisterende naturarealer kan fremover sikres, og der kan udpeges/udlægges nye arealer til grønne formål og rekreation, som er i tråd med den overordnede grønne politik.

Byrådet kan også i sine lokalplaner stille krav til naturmæssige forhold som understøtter den grønne politik. Det kan være krav om tilplantning af en del af en erhvervs- eller boligudstyknings. Ud over at lokalplanområdets grønne tiltag indgår i en overordnet grøn struktur for kommunen, kan sidegevinsten være, at de berørte arealer bliver mere værdifulde i kroner og øre, når de får større æstetisk og naturmæssige værdi. Det, der nogle gange kan opfattes som restriktivt eller begrænsende i lokalplansammenhænge, kan medføre at projekter kan realiseres i en større skala, f.eks. en stilforbindelse på tværs af kommunen eller et større, sammenhængende naturområde, som både fungerer i rekreativ og biologisk forstand.

En anden kommunal opgave er administrationen af landzoneloven, hvor kommunerne, nu i modsætning til tidligere, har en vis indflydelse på, hvad der kan gives tilladelse til i landzonen. Amtet er dog fortsat (indtil 2007) planlæggende myndighed, og kommunernes egentlige planlægningsmuligheder på landbrugsarealer er meget begrænsede. I forbindelse med et nedlagt landbrugsejendom kan Kommunen for eksempel etablere et besøgscenter i et område, hvor Kommunen netop ønsker at fremme turisme eller støtte en lokal fritidsorganisations initiativ.

Krav om miljøvurdering ved offentlige byggerier giver Kommunen endnu et værktøj i bestræbelserne for at forfølge de overordnede mål for Byrådets naturpolitik. At foretage en miljøvurdering i den allerførste planlægningsfase åbner mulighed for at kunne lede nogle projekter i en retning, som er i harmoni med naturpolitikken. Da det er Byrådets skøn, om et givent projekt udløser en miljøvurdering, vil det være hensigtsmæssigt at tage den overordnede naturpolitik i ed, når dette skøn skal tages.

3.3 Kommunen som godkendende myndighed

Det er Kommunen, som godkender byggeri og udstykninger. For ikke at underminere den vedtagne naturpolitik, bør alle godkendelser være tydeligt i overensstemmelse med Byrådets formulerede naturpolitik.

3.4 Kommunen som bevilgende myndighed

Kommunen bidrager økonomisk til mange typer projekter, for eksempel til renoveringsprojekter i by- og boligområder eller til opførelse af nyt alment byggeri. Støtten kan gives med betingelser om at følge et grønt regelsæt, som understøtter Byrådets naturpolitik. Der kan også være tale om konkrete betingelser, som for eksempel at forpligtige sig til at skulle etablere levende hegn i forbindelse med opførelse af kommunalt støttede boliger.

3.5 Kommunen som bygherre

Når Kommunen er bygherre, bør den foregå med et godt eksempel i både bygge- og anlægsarbejder. Det skal være entydigt, at naturpolitikken indgår som en integreret del i Kommunens egne bygge- og anlægsprojekter. Ligesom det er indlysende, at Kommunen følger samme grønne regelsæt, som kræves ved støttede projekter.

3.6 Kommunen som driftsherre

Kommunen forestår driften på rigtig mange af de områder, som er natur i en eller anden forstand: skove, park- og idrætsområder, institutioner, rabat- og vejarealer. Kommunen skal udføre en drift, som understøtter den overordnede naturpolitik. Kommunens driftsformer skal også være et eksempel for, hvorledes personer, som står for driften af private områder, kan arbejde.

3.7 Kommunen som inspirator, iværksætter og rådgiver

Dette område handler om formidling, information og handling med afsæt i den overordnede naturpolitik. Hvis mange borgere så at sige får naturpolitikken ind under huden, vil det afføde nye tiltag og nye idéer til, hvorledes den overordnede naturpolitik føres ud i livet. Hvis borgerne fornemmer, at kommunalpolitikkerne mener dette her og selv handler og forfølger deres visioner, vil man også opleve en større opbakning blandt kommunens borgere. Arrangementer i grøn guide regi eller Agenda 21-projekter, er en god måde at formidle Byrådets naturpolitik ud til borgerne. Kommunen kan også være formidler mellem andre bevilgende myndigheder og lodsejere vedrørende midler til naturgenopretningsprojekter og andre projekter, der er i tråd med den overordnede naturpolitik.

4.0 Principper i Naturplanlægningen

Når nye områder skal planlægges, skal det ske i overensstemmelse med Naturplanens overordnede ringstruktur. Anvendelsen af nedenstående planlægningsprincipper resulterer i, at den naturpolitiske indsats blive synlig over en årrække. Planlægningsprincipperne gør det muligt at fastholde intentionerne og målrette indsatsen, så Naturplanens indhold bliver omsat til en grønnere kommune til glæde for byens borgere både på kort og lang sigt.

Formålet er at gøre Fredericia til en grønnere kommune i overensstemmelse med Kommunens Naturplan. Planlægningsprincipperne er et værktøj til at fastholde Byrådets naturpolitik i forvaltningens daglige planlægningsarbejde. Principperne skal ses i forhold til, hvilken type planlægningsopgave man står overfor, men som udgangspunkt kan principperne anvendes, hvad enten der skal planlægges nye boligområder, erhvervsområder, grønne områder, skovrejsning, infra-struktur eller byfornyelse/byomdannelse.

Gennem planlægningsfasen, fra politisk beslutning til udførelse, vil opgaven blive behandlet i forvaltningens forskellige instanser og målet er, at naturpolitikken er med hele vejen. Vi vil tænke grønt og natur ind i alle facetter af planlægningen. Byrådet ønsker også at bidrage til øget vækst i kommunen gennem planlægning af nye byområder. Vækstfilosofien kan betinge indgreb i bestående naturforhold, og i disse sammenhænge er det særdeles vigtigt, at naturen tænkes ind i planlægningen.

Efterfølgende er de administrative retningslinier beskrevet og fremhævet.

4.1 Nye erhvervs- og boligområder

Nye bymæssige enheder skal planlægges med respekt for de eksisterende naturlokaliteter og landskabelige værdier.

Udsigtslinier, rumlige, visuelle og landskabsmæssige forhold skal registres og kortlægges, så indplacering af nye bymæssige enheder indplaceres med størst mulig nænsomhed. De lokale topografiske forhold i Fredericia, med mange markante terrænformer og den mere eller mindre konstante nærhed til vandet, stiller særlige krav til en vurdering af bymæssige enheders visuelle indflydelse på det omkringliggende landskab. Størstedelen af kommunens areal ligger i kystnærhedszonen, og kommunen er derfor nødt til at planlægge nye byområder i denne zone.

Nye bymæssige enheder i det åbne land skal planlægges, så arealforbruget minimeres mest muligt.

Det er væsentligt, at det åbne land fremover vil fremstå åbent, og at der sikres plads til naturen og landbruget i byernes nærhed, også på længere sigt.

Ved planlægning af nye bymæssige områder i nærheden af eksisterende natur, skal der sikres adgang hertil.

Er der ingen eksisterende, oplagte naturområder i nærheden, skal der skabes nye grønne områder med stort naturindhold, som en integreret del af byggeprojektet og gerne som pionerplantninger.

Anlægges nye boligområder i tilknytning til de grønne ringe og kiler, skal der være nem adgang hertil.

Det eksisterende landskab skal understøttes og styrkes ved etablering af nye naturområder og ved at forbedre de eksisterende naturområder ved byggemodningen. Eksisterende biotoper, som vandhuller og engarealer er vigtige elementer at bevare, både til gavn for de dyr, der lever i området og for de mennesker, der i tilgift får oplevelsen af stedets dyre- og planteliv.

Hvis de naturgivne elementer udgør en vægtig del af Naturplanens overordnede ringstruktur, kan de som udgangspunkt ikke fjernes.

Ved planlægningsarbejdet bør det overvejes, om eksisterende natur i et givent område kan indgå i en udbygning af Naturplanens overordnede ringstruktur.

Hvis nye bymæssige enheder planlægges udlagt i Naturplanens grønne ringe eller kiler, vil en miljøvurdering af planen være obligatorisk, og kompenserende foranstaltninger være naturlig.

Ved etablering af nye byområder skal der tages vidtgående hensyn til grundvandet.

Af hensyn til muligheden for dannelse af nyt grundvand og til naturen set i et større perspektiv, skal regnvand i nye boligområder ledes til nedsvivning, hvis jordbundsforholdene giver mulighed for dette. I nogle tilfælde må der etableres nye søer eller nedsvivningsområder som integrerede dele af projektet. Det skal tilstræbes, at nye søer og nedsvivningsområder udformes, så de tilgodeser det lokale plante- og dyreliv samtidigt med, at de tilfører planlægningsområdet en rekreativ attraktion.

4.2 De eksisterende byområder

I byomdannelseområder skal der etableres nye rekreative åndehuller, når der etableres flere boliger.

Ved byomdannelse- og byfornyelsesprojekter er naturen og grønne tiltag vigtige. Natur, rekreation og mulighed for udendørs, fysisk aktivitet er forhold, som prioriteres højt i disse planlægningsopgaver. Beplyntede områder og tilstedeværelsen af vand i bymæssige miljøer giver et bedre klima og bidrager til et alsidigt udtryk i byen. Plejeniveau og udtryk differentieres alt efter stedets karakter, således at der både kan findes områder med parkpræg og områder med mere vild karakter, alt efter hvilken sammenhæng området indgår i.

I byomdannelseområder skal der gives mulighed for udendørs ophold på grønne områder i form af parker eller friarealer. Den tætte bys grønne områder kan rumme mange former for aktiviteter og har et højt plejeniveau. Områderne skal derfor udformes, så det kan modstå det store slid, som den intensive brug medfører.

I byfornyelsesprojekter vil friarealerne ofte være mindre og knyttede til erhvervs- og beboelsejendomme. De bolignære friarealer omlægges for byfornyelsesmidler og driften overgår herefter til ejerne. Oftest er der tale om private eller halv-

private opholdsarealer. Der skal i disse typer projekter skabes frodige og gedigne nærmiljøer, som ikke efterfølgende kræver en omfattende vedligeholdelsesindsats.

4.3 Nye, større grønne områder

Nye, større grønne områder skal fortrinsvist have et ekstensivt udtryk og hermed et lavt plejeniveau.

Ved planlægning af nye, større grønne områder er alsidighed i plantevalg, naturtyper og naturudtryk nøgleord.

Kommunen prioriterer anlæg som tilgodeser Byrådets vision for den overordnede grønne struktur. Særlig prioritet har etablering af grønne områder i den rekreative ring (se side 9), som med fordel kan forstærkes på den sydlige strækning. Derudover vil Kommunen tilskynde til etablering af grønne områder i kilerne.

I den rekreative ring er det funktionalitet og tilgængelighed, der er nøgleord for nye grønne områder. I kilerne derimod er det naturindholdet, som er vigtigst. Kilerne skal have et afvekslende naturudtryk, som kan optimere mulighed for spredning af flora og fauna. Sekundært skal kilerne fungere som færdselskorridor for gående og cyklende borgere.

4.4 Eksisterende skov og nye skovområder

De kommunale skove drives flersidigt efter naturnære skovdyrkningsprincipper og uden brug af bekæmpelsesmidler.

De eksisterende skovområder i Fredericia kommune er enten kommunale eller private. Der tages vare på kerneområder samt deres nøglebiotoper, som for eksempel Trelde Næs og Hannerup/Fuglsang Skove.

Når der planlægges nye skovområder, skal de placeres i landskabet med omhu, ligesom når en bygning eller et andet anlæg skal indplaceres. Skoven skal plantes, så den understreger og forstærker de eksisterende naturelementer.

**Nye skovområder skal primært rejses i den rekreative ring og i de grønne kiler.
Adgangsforhold for byens borgere skal indarbejdes i projekter for nye skovområder.**

Det skal tilstræbes, at skoven har en afvekslende fremtoning. Der skal anvendes forskellige træarter, primært løvtræer, ligesom der skal arbejdes bevidst med en vekslen af tætte skovpartier og lysninger. Lysninger i skove bidrager i øvrigt til, at der tilføres større mængder vand til grundvandsreserverne. Et afvekslende tilplantningsprincip giver en differentieret naturoplevelse, ligesom der skabes en alsidig biotop, som vil udgøre levested for mange dyre- og plantearter. Nye skovområder skal planlægges, så naturlig spredning hertil fra eksisterende naturområder tilgodeses.

I forbindelse med byggemodning af større erhvervs- og boligområder vil Byrådet

tilstræbe, at uudnyttede arealer tilplantes med skov eller skovlignende bevoksninger – dette kan også have status af puljeskov. I forhold til friluftsliv er de bynære skove de vigtigste, idet de er de mest besøgte.

Områder, hvor der ønskes en særlig grundvandsbeskyttelse, kan med fordel tilplantes med skov, idet udvaskning af nitrat fra nye skovområder ligger på en fjerdedel af, hvad der udvaskes fra landbrugsjord.

Nye skovområder, som ikke er en udvidelse af en eksisterende skov, skal udgøre min. 40 ha.

Denne størrelse er hensigtsmæssig af hensyn til driften, men også for at skoven har en værdi i forhold til det organiserede friluftsliv. Hvis der er tale om en udvidelse af et eksisterende skovområde findes ingen krav til skovens størrelse. Det tilstræbes at udnytte og bevare de eksisterende elementer i de landskaber, der udpeges til skovrejsning. At plante ind i eksisterende læhegn kan for eksempel hurtigere give en nyplantet skov et varieret udtryk, ligesom eksisterende skovsøer og vandløb er attraktive elementer at bevare ved skovrejsning.

I bymæssig sammenhæng, hvor skovens funktion primært er rekreativ, må skovene gerne være mindre end ovenfor angivet, og det enkelte skovparti må gerne have sit helt specielle særkende.

4.5 Infrastruktur

Fredericia kommune gennemskæres af mange store trafikale anlæg. Især omkring Taulov og syd om byen er koncentrationen tæt. Anlæggene udgør barrierer for både dyr og menneskers frie færden og afskærer en række områder fra hinanden, så de reelt er uden sammenhæng.

For at tilgodese rekreation samt spredningsmulighed for det lokale dyre- og planteliv, skal passagemuligheder i forbindelse med nye sti- og vejprojekter være en selvfølgerdel af fremtidige projekter. At skabe passagemuligheder ved eksisterende trafikanalæg er også et område, som har høj prioritet, og ved renoveringsprojekter af eksisterende trafikale anlæg skal muligheden for etablering af passager overvejes.

Mange af Fredericias indfaldsveje er præget af store erhvervsbygninger og industriområder. Ved eksisterende veje og nye vejprojekter er det vigtigt, at vejene får et smukkere udtryk, som præsenterer Fredericia på en mere hensigtsmæssig måde. At indarbejde større tilplantede områder i vejprojekterne er et tiltag, som tilgodeser dette. Beplantningen skal have volumen og karakter, som kan matche vejanlæggets skala.

Der skal ved etablering af nye vejanlæg tages højde for, at der reelt gives plads i vejudlægget til, at der kan etableres de ønskelige planteområder. Planteområderne skal være af en størrelse og beskaffenhed, så planterne kan udvikle sig til solide og smukke elementer.

Drift af grønne områder, skråningsanlæg og rabatarealer ved vejanlæg holdes på så lavt et niveau som muligt ud fra en generel hensyntagen til miljø og natur.

Rabatanlæg, skråningsanlæg og restarealer uden for Volden må gerne fremstå ekstensivt med slået græs eller anden urteagtig vegetation, dog skal trafikikkerheden vægtes højest i det endelige valg af driftsform. Inden for Volden skal samme arealtyper primært holdes i klippet græs, men driftsform skal afstemmes med den sammenhæng, rabatarealerne indgår i.

4.6 Kommunen som inspirator, iværksætter og rådgiver

Kommunen vil til stadighed udvikle og udbygge borgerinddragelse i projekter, som handler om at gøre Fredericia til en grønnere kommune. Kommunen vil primært rette sin indsats mod at skabe mere natur og bedre rammer for rekreation og friluftsliv. Lokale initiativer, som er tråd med Byrådets overordnede naturpolitik har første prioritet. Et eksempel kunne være at inddrage lokale beboere og skoler i arbejdet med at udforme og plante i forbindelse med etablering af bynære, offentlige skovplantninger. Denne type projekt kunne gennemføres i Agenda 21 regi.

Kommunen vil gøre en indsats i forhold til at formidle diverse tilskudsordninger til private lodsejere. Endvidere vil Kommunen tilbyde vejledning til privatpersoner, som enten ønsker at skabe ny natur, forestå naturgenopretning eller rejse skov på deres ejendom. Et sidste område, hvor Kommunen vil gøre en indsats, er at gå i dialog med private lodsejere for at gøre de private naturområder mere tilgængelige.

5.0 Projektkatalog

Dette afsnit indeholder en række projekter, som Byrådet ønsker at prioritere i de kommende års planlægningsarbejde. Projekterne er udvalgt med henblik på at forfølge Naturplanens overordnede vision om at gøre Fredericia til en by med tre grønne ringe og en blå, som kædes sammen af tværgående grønne kiler. Udvælgelsen af projekterne er foretaget med udgangspunkt i fokusområderne i afsnit 2.3.

Realiseringen af Naturplanen kræver en mobilisering og organisering af alle kræfter i Fredericia, både politisk, administrativt og folkeligt. Det er derfor nødvendigt, at der afsættes økonomiske midler, samt at der dannes en styregruppe for at realisere Naturplanens vision.

Styregruppens opgave er at styre delprojekter til at realisere Naturplanen og påse, at de årlige handlingsplaner følges.

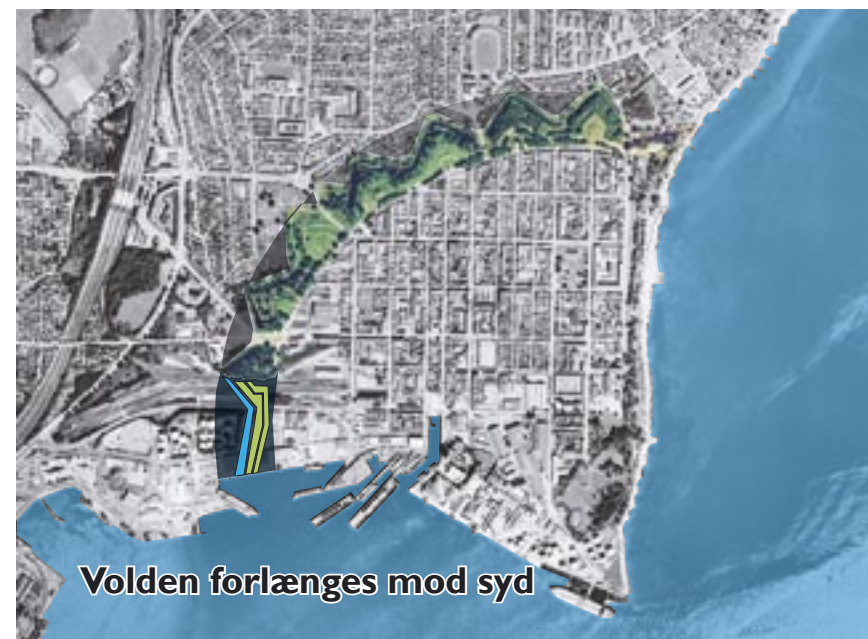

5.1. Volden forlænges mod syd

Det historiske voldanlæg genskabes mod syd i dens oprindelige udstrækning. På langt sigt er målet, at der skal være rekreativ forbindelse fra Østerstrand til Vesterhavnsområdet. Målet er, at det eksisterende stisystem på Volden udbygges, og at der skabes adgang og visuel kontakt til havnearealet og vandet.

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan ikke umiddelbart iværksættes og tidsperspektivet for dets gennemførelse er langt. I dag er området mellem Vesthavnen og Holstensvej underlagt bestemmelserne i Lokalplan nr. 236. Lokalplanen udlægger hele området til erhverv, primært funktioner i tilknytning til stykgodsaktiviteter. Hvis projektet skal

gennemføres med de nuværende forudsætninger, skal en rekreativ anvendelse arbejdes ind i den erhvervmæssige anvendelse af Vesthavnen. I forbindelse med projektets gennemførelse skal infrastrukturen bearbejdes i forhold til havneerhvervenes fremtidige behov, genopførelse af Volden og adgang til byen.

Projektet skal ses i sammenhæng med en omdannelse af godsbanearialet. Projektet kunne eventuelt også iværksættes som et projekt der markerer de historiske spor. For eksempel som træbeplantning der indikerer, hvor Volden har ligget. Endvidere skal projektet koordineres med "Portamento" projektet, hvor der opereres med et stort udsigtsplateau, der går ud over havnearealet.

5.2 Sammenhængende stinet i grønne omgivelser

I takt med den rekreative ring bliver udbygget og styrket etableres en Cykelringvej gennem de grønne områder i den rekreative ring. Cykelringvejen vil give byens cyklister en mulighed for at vælge en alternativ vej til arbejde eller en ny og grøn cykeltur rundt i byen. En parameter, der er medbestemmende for at vælge cyklen som befordringsmiddel til og fra arbejde er helt givet, at der findes mulighed for at køre gennem smukke omgivelser. Det er, som i Cykelhandlingsplanen, målet at Cykelringvejen fremstår med stor kørekomfort, og at sturten fremstår med en vis homogenitet uden store spring i belægningskvalitet og trafikikkerhed. Projektet indeholder også en konsekvent skiltning.

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme og gennemføres etapevist over en årrække. Der vil være en del koordineringsarbejde i forhold til andre projekter, i hvilke cykelstien skal integreres. Cykelringvejen er en udbygning af Cykelhandlingsplanen, som primært omhandler cykelstier langs eksisterende veje. Tracéet af cykelringvejen er ikke endeligt fastlagt.

Mange af udbygningsforslagene fra Cykelhandlingsplanen kan formodentlig kobles direkte på Cykelringvejen. Cykelringvejen etableres dels på eksisterende stier og småveje, dels i et nyt, selvstændigt tracé. Den nye Cykelringvej medfører, at der skal skabes nye passager ved henholdsvis banen mellem Randal Skov og Madsby Parken og ved motorvejen ved Ladegårds Skov. Det er oplagt, at disse passager udformes, så de samtidigt kan fungere som faunapassager. En generel sikring, hvor stien krydser andre, større veje er en del af projektet, så passage kan ske på betryggende vis.

Sammenhængende stinet i grønne omgivelser

- Rute på eksisterende sti/vej
- Rute med nyt tracé
- Passage skal sikres

5.3 Plantning af skov

Fra Ullerup og syd-på mod småskovene ved kysten fremstår Den rekreative Ring mindre sammenhængende end mod nord. For at forstærke Ringens rekreative og biologiske værdier tilplantes større arealer med skov.

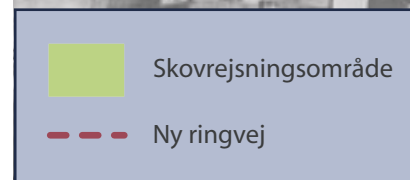
Målet er at skabe et mere eller mindre sammenhængende skovområde vest om Ullerup og fra Skærbæksvej nord for Himmerigs og Stoustrup Skov, via Mølleskov og Erritsø Bæk, via Firmands Skov og Ladegårds Skov til Sønderskov ved kysten. Ved Vandmøllegård ved Erritsø Bæk var tidligere en mølledam, som i forbindelse med skovrejsning i området kan genskabes og dermed tilføre endnu en attraktion både i biologisk og rekreativ forstand.

Gennemførelse af projektet:

Skovtilplantningsprojektet kan igangsættes med det samme, og tilplantningen kan pågå etapevist over en årrække. Området var tidligere udlagt til natur i Kommuneplanen, men med det nye Kommuneplantillæg nr. 36 reduceres muligheden for at skabe større, sammenhængende naturområder, især ved banen og motorvejen. Det er derfor særdeles vigtigt, at de arealer, som er tilbage til naturformål, sikres og får en karakter, så Den rekreative Ring, også på dette sted, vil fremstå som et sammenhængende naturområde.

I forbindelse med strukturplanen for Ullerup By er der planlagt et skovbælte vest om byen, med den planlagte Ydre Ringvej som afgrænsning. Dele af skovområdet kan etableres som puljeskov. Kommunen skal gå i dialog med de lokale lodsejere om projektet og være formidler af mulige tilskudsordninger til skovrejsning. Skovtilplantningsprojektet i området skal afstemmes med Erhvervs- og Boligmasterplanerne.

Plantning af skov

5.4 Adgangsforhold og information - Randal Skov

De store, grønne naturområder på de gamle grusgravarealer syd for Nordre- og Vestre Ringvej udgør efterhånden et flot og sammenhængende grønt strøg, selv om skovene stadig er unge. Området har en meget afvekslende fremtoning med græsningsarealer, skovpartier og vådområder og fungerer som nærrecreativt friareal for de omkringliggende boligområder. Området har så mange kvaliteter, at det er ønskeligt, at flere af byens beboere har dette område i deres bevidsthed som lokalt udflugtsmål. Projektet går ud på at forbedre informationen om området, dels ved tydelig skiltning uden for området, dels ved intern skiltning på stierne. Endvidere er målet at skabe bedre og tydeligere parkeringsforhold, samt at etablere en stiforbindelse over banen til Madsby Parken.

Gennemførelse af projektet:

Projektet er umiddelbart til at gennemføre. Vedrørende skiltning er en koordinering med projekt Cykelringvejen oplagt.

5.5 Genetablering af Taulov Sø og Holmsø

Elbodalen består af en mosaik af rørskove, fugtige enge og mere eller mindre tilgroede moser. De tilstødende arealer er dels skovklædte dels med overdrevskarakter. Mange af disse arealer er imidlertid under tilgroning, hvilket betyder, at den alsidige flora og fauna, som typisk findes i tilknytning til de åbne ådale, får trangere og trangere kår, efterhånden som tilgroningen tager til.

Tidligere fandtes to søer i tilknytning til Spang Å, nemlig Taulov Sø og Holmsø. På grund af dræning og motorvejsbyggeri findes ingen af søerne i dag. Projektets hovedmål er at få genetableret søerne og derved styrke naturgrundlaget i Elbodalen. Der ud over skal der udpeges engområder, hvor der bliver gjort en ekstra indsats for at opretholde græsning, således at den flora og fauna, der er tilknyttet denne naturlokalitet, fortsat vil have et levegrundlag i området.

Gennemførelse af projektet:

Projekterne kan påbegyndes med det samme, men selve gennemførelsen vil ske over en årrække. Med udgangspunkt i en grundig registrering af arealerne i Elbodalen udpeges projektområderne, og Kommunen går indledningsvist i dialog med de implicerede lodsejere, så der bliver etableret et fælles fodslag for projekternes gennemførelse.

Kommunens rolle er udover at være tovholder i projekterne også at være i besiddelse af ajourført viden om mulige støtteordninger til naturgenopretningsprojekter f. eks fra Vejle Amt, Staten, EU og andre. I forbindelse med genetablering af søerne skal der foretages rydning og etableres græsningsdrift på de omkringliggende arealer.

5.6 Elbodalen ved Kongsted som udflugtsmål

Elbodalen er et markant, men utilgængeligt naturområde i Fredericia Kommune. I tilknytning til dalen er mange spændende skov- og naturområder. Der er stort set ingen stier i og omkring ådalen, og de adgangsmuligheder, som findes, har en meget privat karakter. Dette projekts mål er at skabe et udflugtsmål i ådalen, hvor der findes publikumsfaciliteter som stier, skiltning og parkeringsmuligheder. Omkring Kongsted findes nogle flotte skove og store åbne partier, som giver flotte kig ud over landskabet. Endvidere findes allerede en del markveje rundt i området, så med få tiltag vil området udgøre en perfekt ramme som udflugtsmål.

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme. Projektets gennemførelse er afhængig af, at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. Derfor er det dialogen med de implicerede parter, der er første indsatsområde. Tiltagene ved Kongsted skal også koordineres med etablering af den grønne kile mellem Hejse og Kongsted (se nedenfor). I forbindelse med udlæggelsen af afmærkede naturstier skal der foretages rydning og etableres græsningsdrift på de omkringliggende arealer.

Elbodalen ved Kongsted som udflugtsmål

	Genopretning af Taulov Sø
	Mærket vandrerute
	Parkering

- Mærket vandrerute
- Genopretning af søer
- Passage skal sikres

Rands Fjord

Kongsted

Højrup

Vandrerute gennem Elbodalen

5.7 Vandrerute gennem Elbodalen

Som nævnt ovenfor er Elbodalen et meget smukt naturområde. I tilknytning til dalen findes mange spændende skov- og naturområder. Der mangler en sammenhængende sti gennem hele ådalen, som vil gøre det muligt at etablere en attraktiv vandrerute. En række allerede eksisterende stier og veje vil kunne indgå i ruten. Vandreruten kunne markedsføres som en "Pilgrimsvandring i naturen".

Gennemførelse af projektet

Projektet tænkes gennemført i samarbejde med Vejle Amt, og kan opstartes med det samme. Projektets gennemførelse er afhængig af, at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. Derfor er det dialogen med de implicerede parter, der er første indsatsområde.

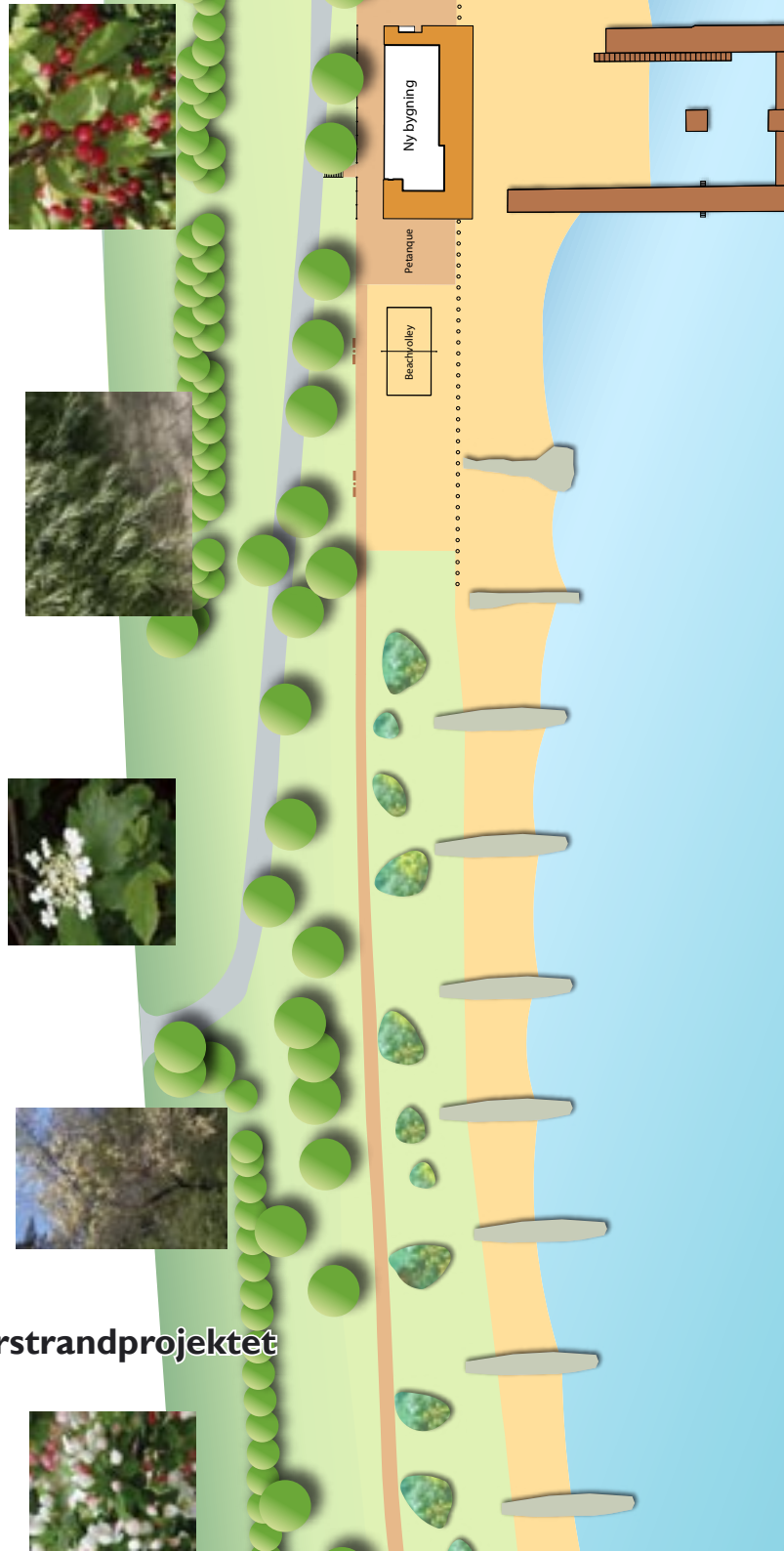
5.8 Renovering af Østerstrand

Projektet er allerede søsat og forventes færdigt 2005. Projektets mål er at styrke Østerstrand som bynær strand. I projektet tilføres stranden nye publikumsfaciliteter og de snart udlevede bevoksninger renoveres, så stranden bliver bedre eksponeret.

Gennemførelse af projektet:

Projektet gennemføres i løbet af de næste par år.

Østerstrandprojektet

5.9 Vandcenter for fritidsaktiviteter

I Den Blå Ring ønskes et vandcenter etableret. Et vandcenter med hotel, restaurant, søsportsaktiviteter, og lignende og eventuelt nye havnefaciliteter, vandland etc.

Et vandcenter på den rette lokalitet vil kunne tiltrække virksomheder, som producerer vandsports- og fritidsudstyr som sejl- og motorbåde, vandski, surfbørde, dykkerudstyr og lignende udstyr, der relaterer sig mod vand.

Der kan være tale om fremstillings-, markedsførings-, udstillings-, forhandlings- og udlejningsvirksomheder. Lokaliteten skal give unikke muligheder for afprøvning af udstyr. Mulighed for at afprøve diverse udstyr inden køb eller leje er optimalt, og bør udvikles som et særligt koncept.

Gennemførelse af projektet:

Projektet består først og fremmest i at finde den rigtige lokalitet, som har egnet beliggenhed med direkte adgang til Lillebælt. Det kunne eksempelvis være overflødiggjorte erhvervsbygninger og anlæg i havneområdet. Projektet kan først gennemføres, når et egnet anlæg bliver tomt.

5.10 Udvidelse af stisystem ved Hagenør fredningen

Hagenør fredningen dækker et stort naturområde umiddelbart øst for Skærbæk by. Adgangsforholdene til området er netop blevet forbedret ved etableringen af parkeringsplads ved Hagenørvej. Det eksisterende stisystem i Hagenør fredningen står for en gennemgående renovering, der gennemføres i samarbejde med og på opfordring af den lokale beboerforening.

Den overordnede målsætning for stinettet langs den sydlige kyst i kommunen er på sigt, at etablere et sammenhængende system af trampestier, der forbinder Gudsø Vig-området med Skærbæk og Fredericia. Det sammenhængende stisystem forventes etableret som trampesti og efter frivillighedsprincippet med områdets grundejere.

Som en naturlig følge af de forbedrede adgangsforhold til Hagenør fredningen foreslås en udvidelse af dette stisystem mod øst. Dele af strækningen er for øjeblikket grusvej og kunne inddrages ved hjælp af skiltning. Den øvrige del af udvidelsen forsætter langs strandarealer og på mindre stier i umiddelbar nærhed af stranden. Enkelte steder langs udvidelsen er det dog nødvendigt at opsætte trapper for, at minimere gener for områdets grundejere.

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme. Projektets gennemførelse er afhængig af at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. Derfor er det dialogen med de implicerede parter, der er første indsatsområde.

5.11 Grøn kile mellem Hejse og Kongsted

Den overordnede vision i Naturplanen er, at der i alt skal etableres fem grønne kiler, som sammenkæder de tre grønne ringe. Kilen mellem Militærområdet og Trelde Næs eksisterer allerede, mens de øvrige fire kiler skal etableres i fremtiden.

Det har tidligere været på tale at etablere en grøn kile mellem Hejse og Kongsted. Denne kile er umiddelbart også den mest oplagte at gennemføre. Området er dels udlagt til naturformål i Kommuneplanen, og er dels uden fysiske, tværgående barriere, som slører kilens funktionalitet og sammenhæng. Ved at rejse skov på denne strækning skabes et grønt strøg fra lystbådehavnen til Elbodalen. Det nye skovrejsningsområde kobler sig på Himmerig Skov og fortsætter mod nordvest over det åbne land til Kongsted. Den grønne kiles udstrækning skal ikke nødvendigvis udgøre hele området, som er indtegnet på kortet overfor, men skal have en størrelse og karakter, så det både tilgodeser dyrelivet og menneskers rekreative liv. I projektet indgår en rekreativ stiforbindelse for cykler og gående. Stien kan kobles på Cykelringvejen i Stoustrup Skov og følge kilen til udflugtsmålet i Elbodalen ved Kongsted. (projekt 5.7)

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme. Projektets gennemførelse er afhængig af, at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. Derfor er det dialogen med de implicerede parter, der er første indsatsområde. Kommunens rolle er, udover at være tovholder og koordinator i projektet, også at være i besiddelse af ajourført viden om mulige støtteordninger til skovrejsning og naturprojekter, f. eks fra Vejle Amt, Staten, EU og andre.

Grøn kile mellem Hejse og Kongsted

	Cykel/gangsti
	Skovrejsningsområde

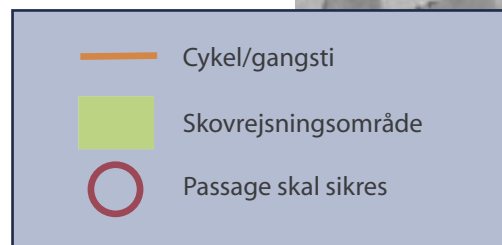
5.12 Grøn kile fra Randal Skov til Egum Skov

At skabe en nordvestlig kile med forbindelse fra Fredericia til Rands Fjord kræver, at der skabes en passage over det store industri-kvarter, som afgrænser byen mod nordvest. Den nordvestlige kile skal starte ved Randal Skov, passere industri-kvarteret ved Bryggeriet og fortsætte langs Fårebæk til Egum Skov og Vejlbj. Før Bryggeriet blev bygget, var der vejadgang/forbindelse til området ad Gl. Egumvej, som nu stopper ved Ydre Ringvej. Industrikvarteret nordvest for byen er stort og massivt og hindrer etablering af egentlige grønne kiler mod nordvest. Bryggeriet har imidlertid store, markante friarealer, og der er mulighed for at etablere en stiforbindelse til skovområderne langs Bryggeriets nordskel. Stiforbindelsen skal passere Ydre Ringvej på en sikker og hensigtsmæssig måde og fortsætte på areaerne langs Fårebæk og videre gennem skovområderne helt ned til Rands Fjord.

Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme. Projektets gennemførelse er afhængig af, at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. Derfor er det dialogen med de implicerede parter, der er første indsatsområde. Kommunens rolle er, udover at være tovholder og koordinator i projektet, også at være i besiddelse ajourført viden om mulige støtteordninger til skovrejsning og naturprojekter f. eks fra Vejle Amt, Staten, EU og andre.

5.13 Stiforbindelse fra Militærområdet til Trelde Næs

Tilgængeligheden til skovene langs kysten mellem Militærområdet og Trelde Næs er relativ dårlig. Netop det uberørte er disse skoves særkende, hvor de høje lerskrænter med kildevæld, væltede træer og skredområder fuldender en imponerende naturoplevelse. De eksisterende skovveje og -stier er primært orienteret vinkelret på kystlinien, og en tur langs kysten er kun mulig for de mest ihærdige. Projektets mål er at etablere en gangstiforbindelse parallelt med kystlinien fra Militærområdet til Trelde Næs under hensyntagen til skovenes uberørte karakter og status som væsentlig naturlokalitet.

Stien skal derfor placeres min. 300 meter fra kysten og have et udtryk og en størrelse, som ikke virker forstyrrende for naturområdet. Endvidere kan stien med fordel placeres, så den får et afvekslende forløb over mark og gennem skov med udvalgte kig til kysten.

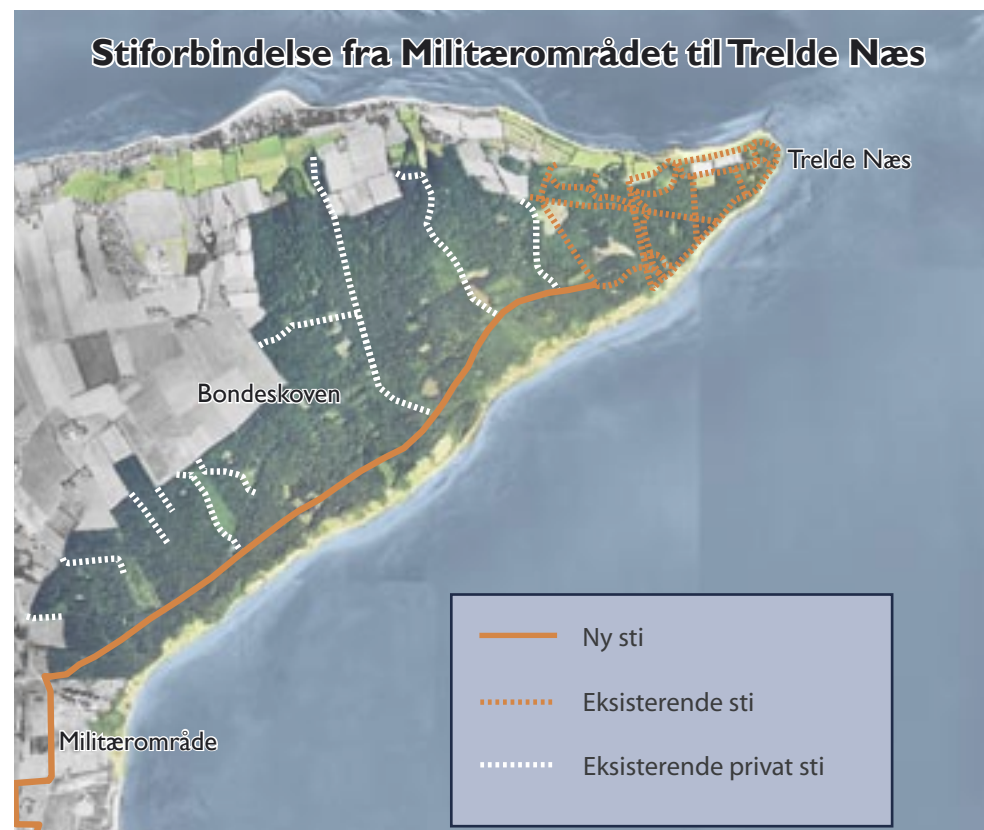
Gennemførelse af projektet:

Projektet kan opstartes med det samme. Bondeskoven består af mange, små skovparceller, som ejes af gårdene i området. En dialog med de implicerede parter kræver en stor indsats fra Kommunens side. Projektets gennemførelse er afhængigt af, at de berørte lodsejere indgår i et samarbejde med Kommunen. En endelig fastlæggelse af stiens placering skal bygge på en forudgående, grundig registrering.

5.14 Opfølgning og revision

Kommunen tager initiativ til, at Naturplanen i sin helhed tages op til revision hvert 4. år, hvor der også udføres status for de enkelte projekter.

Derudover vil status for de enkelte projekter årligt blive opgjort i forbindelse med opfølgningen af Fredericia Kommunes miljøpolitik.

6.0 En oversigtlig Status

Denne oversigtlig status over naturen i Fredericia Kommune er en overordnet beskrivelse af naturværdierne i kommunen, og afsnittet er et bilag til Naturplan Fredericia.

En mere udførlig kortlægning af naturen i kommunen er udført af Vejle Amt, og kortlægningen er udgivet i en række rapporter. Der kan specielt henvises til Vejle Amts rapport ”Natur i Fredericia Kommune” udarbejdet i 1999.

6.1 Natur – hvad er det?

Det er individuelt, hvad man opfatter som natur og hvorledes naturens processer opfattes. Ligesom den enkeltes opfattelse er afhængig af tid, samt af geografisk-, kulturel- og uddannelsesmæssig baggrund.

Er naturen parcelhushaver, sportsarealer, vejrabatter og jernbaneskrånninger eller er det kun de områder, som traditionelt opfattes som natur, altså for eksempel skov, strand og eng?

Er vores billede på rigtig natur det urørte område, hvor vi forsøger at rede det, der er tilbage? Eller synes vi, at det kulturpåvirkede område i balance er rigtig natur? Måske er vi af den opfattelse, at naturen nok skal overleve i en eller anden forstand, lige meget hvordan vi udnytter vores landskab?

Vores landskab, der ofte består af større og større ensartede enheder, vil gøre vores naturområder simple i den forstand, at de kun vil huse få dyre- og plantearter. De store ensartede enheder i landskabet gør også, at det er svært for nye arter at indfinde sig.

Består vores landskab derimod af små, komplekse enheder, vil dette ganske givet komme til udtryk i en alsidig flora og fauna, som har tilpasset sig den enkelte enheds særkende.

6.2 De overordnede naturforhold

Fredericia Kommune er meget unik med hensyn til natur, de mange skovområder samt de mange strande og det åbne vand. Der er mange værdifulde naturlokaliteter i kommunen, hvoraf kan nævnes Volden, Elbodalen, Trelde Næs, strandengene ved Gudsø Vig.

6.3 Fredericias forskellige naturtyper

6.3.1 Strandområder og åbne vande

Fredericias Kyststrækning er ca. 40 km lang og karakteriseret ved stor variation og mange spændende områder. Nogle områder er præget af megen aktivitet, mens andre er mere fredelige.

Museerne i Fredericia har i samarbejde med agenda gruppen ”Adgang til kysten” udarbejdet en folder ”Langs kysten i Fredericia”, der giver udførlige beskrivelser af i alt 25 lokaliteter langs kysten.

Specielt kan fremhæves strandengene ved Gudsø Vig og Studsdal Vig. Strandenge bliver periodisk oversvømmet af havvand eller påvirket af saltsprøjt. Jordbunden har et relativt højt indhold af salt, og strandengene er derfor voksested for salt-tålende plantearter. Strandenge og strandsumpe er beskyttet natur. Områdernes tilstand må kun ændres, hvis Amtet har givet en tilladelse.

I 1984 blev området ved Hagenør fredet bl.a. for at sikre mulighed for naturpleje i området og at sikre offentlighedens adgang. Fredning omfatter et ca. 200 meter bredt og ca. 1500 meter langt område på ca. 34 ha. Fredningen omfatter Hagenør Slotsbanke, kysten, strandoverdrev, skrænter, rørsumpe, vedvarende græsarealer og de højtliggende skovarealer.

De åbne vande i Lillebælt samt de yderste dele af Vejle og Kolding fjorde er karakteriseret ved meget rent badevand, og der findes ”Blå flag” strande ved Trelde, Østerstrand og Skærbæk.

6.3.2 Vandløb, søer og vådområder

Vandløbene er en særlig naturtype. Med deres strømmende og iltrige vand med nogenlunde konstant temperatur er de levested for en lang række arter af fisk, insektlarver og andre smådyr samt planter, som kun findes her.

Vandløbene skaber afveksling i landskabet og giver muligheder for rekreative aktiviteter i form af f.eks. lystfiskeri eller blot ”en stille stund ved åen”.

I Kommunen findes en række vandløb, som er vigtige naturelementer i landskabet. Der kan nævnes Spang Å, Egum Møllebæk, Erritsø Bæk, Vindmøllebæk, Fårbæk og Øsdal Bæk.

Det er målet, at vandløbene skal have et naturligt og varieret dyre- og planteliv, og kun være svagt påvirket af menneskelig aktivitet. For at dette mål kan opfyldes, er der flere ting, der skal være til stede. Vandet i vandløbene skal være rimeligt rent, der skal være tilstrækkeligt med vand og der skal være nogle gode og varierede fysiske forhold, så der findes mange og varierede levesteder for smådyr, fisk og vandplanter. Desuden skal der være passagemuligheder for fisk og andre vandløbsdyr, der vandrer op og ned ad vandløbene.

Flere agendagrupper arbejder, med støtte fra Agenda Sekretariatet, på projekter til forbedring af passagemulighederne for fisk og andre vandløbsdyr i kommunens vandløb.

Der findes kun en større sø i kommunen Rands Fjord, som danner kommunegrænse mellem Børkop og Fredericia kommuner. Miljømålsætningen for Rands Fjord er en generel målsætning: B – det vil sige, at der skal kunne være et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv i søen.

Miljøtilstanden i Rands Fjord er påvirket af spildevandsudledninger fra den spredte bebyggelse i oplandet til søen. I spildevandsplanen for Fredericia Kommune er der planlagt en øget indsats for forbedring af spildevandsrensningen fra den spredte bebyggelse.

Der findes en del små søer og vandhuller i kommunen. Små søer har stor betydning som levesteder for planter og dyr. Visse dyr tilbringer hele deres liv i søen, mens andre er afhængige af søen som yngle- eller drikkested.

Vandhuller rummer en mangfoldighed af liv. De helt små vandhuller har meget stor betydning for planter, vanddyr, insekter, padde og for vildtet. Padderne er helt afhængige af vandhullerne og de er i en faretruende tilbagegang.

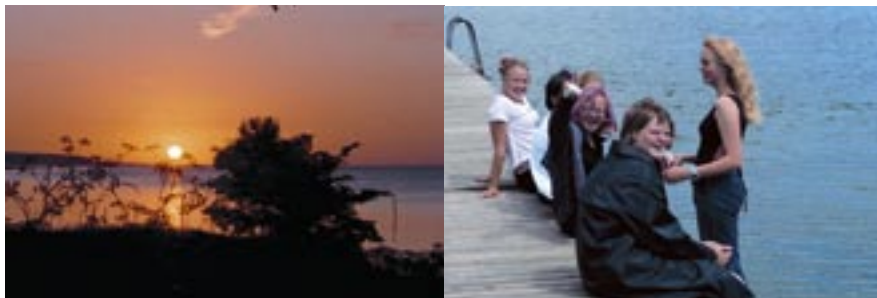
Endelig er der en del vådområder i form af moser og enge. Mange moser og enge bliver påvirket af dræning og tilførsel af gødning fra luften, og flere områder er ved at gro til. Det skaber dårlige betingelser for både dyr og planter. Der er et stort behov for at gennemføre naturpleje i mange moser og enge. Mange enge er tilgroede med høje urter eller buske og træer, fordi de ikke mere bliver udnyttet til græsning.

6.3.3 Eksisterende skovområder

Det samlede skovareal i Fredericia Kommune er ca. 1390 ha. Langt den største del er privat skov fordelt på mange små parceller. Fredericia Kommune ejer mest offentlig skov, nemlig ca. 300 ha. Forsvarsministeriet ejer ca. 50 ha og kun 10 ha er statsskov. De nærmeste større statsskove ligger så langt fra Fredericia, at de ikke har nogen nævneværdig rekreativ betydning for fredericianere.

Skovene i Fredericia kommune har en overordentlig stor betydning for friluftslivet, og der er meget store besøgstal i skovene på Trelde Næs samt i Hannerup og Fuglsang skove. Skovene bruges hyppigt som undervisningsmedie og undervisningssted i arbejdet med børn og unge.

Især skovene på Trelde Næs og Hyby Fælled er unikke og beskyttelsesværdige naturtyper. Trelde Næs skovene består af en række fortrinsvis privatejede skove. Skovene udgør i alt ca. 592 ha, og har mange ejere. Naturindholdet er meget stort og omfatter en righoldig flora- og fauna. Trelde Næs er tillige en vigtig trækfugle-

lokalitet og rummer nationale geologiske interesseområder som Trelde Klint samt Lillebæltseret langs Lillebælts kyst.

De private skove på Trelde Næs er for store deles vedkommende utilgængelige for den almindelige naturbruger. Der findes f.eks. ikke sammenhængende sti- og vejnet eller parkerings faciliteter. Kun den kommunale del på Trelde Næs i nord (ca. 100 ha.) er reel publikumsskov. Her findes en afmærket natursti med tilhørende naturfolder. Det militære skovareal er netop åbnet for publikum, når der ikke er øvelse, skydning og lignende.

Hannerup og Fuglsang skove er på ca. 110 ha. og ejes af Fredericia Kommune. Skovene har et varieret terræn, med flade og bakkede moræneaflejringer overvejende af ler, samt lavtliggende skovmoser. Skovene har stor nærrekreativ værdi, og besøgstallet er meget stort. Der er et tæt og sammenhængende sti og vejnet. I Fuglsang Skov findes en dyrehave med dåvildt, og en i den sydlige del af Hannerup Skov findes et parkanlæg med en botanisk samling.

I de kommunalt ejede skove drives skovene under hensyntagen til naturværdierne. Skovene drives flersidigt, der anvendes naturnære skovdykningsprincipper, og der dyrkes uden brug af herbicider.

6.3.4 Natur og grønne oaser i bymæssige sammenhænge

Fredericias friarealer og grønne områder benyttes i stigende grad til friluftsliv ligesom de bynære grønne områder får større og større betydning for borgerne. Fredericia har mange bynære grønne oaser. Oaserne er små parkanlæg, bynære skovområder, grønne fællesarealer m.m. Af større bynære grønne oaser kan specielt fremhæves Fredericias voldanlæg og MadsbyParken.

Fredericia Vold er et af de største og mest velbevarede voldanlæg i Europa. Voldanlægget har en unik historie, og fæstningen blev anlagt i overensstemmelse med den befæstningsteknik, der i 1600 tallets begyndelse havde bredt sig fra Italien til Nordtyskland og Nederlandene. Karakteristisk for denne form for befæstning er anvendelsen af jordvolde og brede, vandfyldte grave.

Planen for fæstningens overgang til bypark blev gennemført i 1914. Planen gik ud på at bevare fæstningsværkerne så intakte som muligt. Fæstningen blev gjort tilgængelig ved anlæg af ca. 16 km sti og fornødne trapper og ramper. Fæstningens jordformer bevarede, og voldterrænet udgør i dag Fredericias vigtigste bypark.

I dag er volde, grave, bastioner og raveliner en enestående del af den moderne by. Forsvarsværket er byparken, der giver mulighed for gåture og naturoplevelser. Men det er meget mere end en traditionel bypark, idet den er en håndgribelig del af byens historie.

MadsbyParken er et levende center for fritidsaktiviteter og oplevelser. Området er præget af en alsidig natur: Overdrevsbakker med dyrehold, vandløb, søer, skov, krat og moseområde. Integreret i dette naturområde findes legeparken, minibyen, en belyst motionsti, idrætsbaner, hotel, messecenter, Fredericia Vandrerhjem og Fredericia Idrætscenter.

6.3.5 Jordbrugsarealer og brakarealer

I Danmark har landbruget, siden bondestenalderen tog sin begyndelse for ca. 6000 år og frem til et stykke op i 1800-tallet, udgjort landets absolutte eksistensgrundlag og været samfundets bærende magt. For 200 år siden var Danmark præget af ekstensive landbrug med græssende husdyr overalt, meget få, små skovpartier samt små opdyrkede arealer.

I dag er billedet meget anderledes. De græssende husdyr er i stort omfang på stald og i store dele af landet er dyrehold næsten fraværende på grund af landbrugets strukturudvikling, ligesom landbruget i Danmark har ca. 60 % af landets areal under plov. I Fredericia er udviklingen i landbruget gået på lignende vis med færre og færre landbrug med dyrehold.

For mange landmænd spiller det en væsentlig rolle at fastholde og forbedre ejendommens natur- og herlighedsværdier og brakarealer er blevet et væsentligt element i naturen. Landmanden er en vigtig naturforvalter. Staten støtter omlægningen og der gives EU's tilskudsordninger til forbedringer til fordel for natur og miljø.

Vejrabbatter, jernbaneskrånninger, støjvolde m.v. er et ofte overset naturelement. Der findes også naturværdier i sådanne anlæg, som kan variere meget afhængigt af graden af vedligeholdelsen. Hyppige og grundige slåninger fører til ringe naturværdi, medens ingen eller en begrænset vedligeholdelse kan medføre, at sådanne anlæg kan have en høj naturværdi.

Rabbatter og lignende med høj naturværdi kan ofte fungere som økologiske spredningskoridorer mellem naturarealer, og kan som sådanne være vigtige naturelementer.

Langs de offentlige veje i Fredericia foretages der hovedsageligt en ekstensiv vedligeholdelse af de grønne vejarealer.

